

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Karlskov Jensen):

Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslagene direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner [af Gerda Møller (KF), Mimi Jakobsen (CD) og Chr. Christensen (KrF)].

(Lovforslag nr. L 84. Fremsat 21/11 78).

Sammen med denne sag foretoges den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om forbedring af styrelsen af universiteter m. v. [af Wissing (FP) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 98. Fremsat 6/12 78).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Lovforslag nr. L 84 er jo en genfremsættelse af det forslag, som blev fremsat den 16. marts 1978, og bemærkningerne til forslaget er ligeledes de samme.

Forslaget indeholder en lang række ændringer på forskellige områder af styrelsesloven, og jeg kan i og for sig godt tilslutte mig, at der kan være bestemmelser i den nugældende styrelseslov, som måske kunne udformes anderledes, hvis vi i dag skulle vedtage en styrelseslov, men på den anden side deler jeg den opfattelse, som min forgænger gav udtryk for, da forslaget sidst var til førstebehandling den 20. april sidste år, nemlig at man bør være imødekommende over for institutionernes helt klare og enstemmige ønske om at få ro til at gøre erfaringer med den nugældende lov en tid endnu.

Der har gennem årene været en del uro om styrelsesloven. Jeg er af den opfattelse, at vi skylder institutionerne ro til at drage deres

erfaringer med den nugældende lov, og jeg kan derfor ikke anbefale forslaget til vedtagelse.

Lovforslag nr. L 98, fremsat af fremskridtspartiet, er også en genfremsættelse af et forslag, som partiet har fremsat både den 26. april 1977 og igen den 18. oktober 1977. Det er som sagt det samme forslag. Heller ikke jeg finder de foreslåede bestemmelser egnede for styrelsen af de højere uddannelsesinstitutioner, og jeg skal henholde mig til, hvad min forgænger sagde ved førstebehandlingen i november 1977, nemlig:

»... at vi tidligere har drøftet nogle af de tanker, der er fremlagt i fremskridtspartiets forslag til ændring af styrelsesloven, og vi kan fortsat ikke medvirke til de ændringer, der her er foreslået.« (Folketingets forhandlinger 1977-78, sp. 2055).

Disse bemærkninger er også for mig rigtige og relevante ved denne førstebehandling.

Jimmy Stahr (S):

Med henvisning til ministerens indlæg og til institutionernes ønske skal jeg på socialdemokratiets vegne afvise begge lovforslag.

Brøndlund Nielsen (V):

Jeg skal sige, at venstre på nuværende tidspunkt ikke kan medvirke til noget af de to lovforslags gennemførelse.

Mimi Jakobsen (CD):

Centrum-demokraterne har som bekendt gang på gang fremdraget og kritiseret forholdene på vore uddannelsesinstitutioner, herunder de højere læreanstalter. Sidst skete dette i en forespørgselsdebat, som CD rejste, om ændringer på dette område. Jeg skal ikke i dag gå i detaljer med, hvor mange gange vi har fremsat forslag til ændringer af styrelsesloven. Jeg vil blot med en dog begrænset tilfredshed konstatere, at der synes at være en stigende forståelse for, at der skal ændringer til.

Naturligvis er der ved behandlingen af forslaget i dag et stort men, som ikke har eksisteret ved den foregående behandling, nemlig at venstres ordfører i dag med en enkelt sætning afviser det forslag, som hr. Bertel Haarder tidligere fra denne talerstol har betegnet som sit eget barn, som han har kæmpet bravt og længe for, og som man i en

[Mimi Jakobsen]

hvilken som helst avis kan læse om hr. Bertel Haarders meget aktive indsats for.

CD har meget tit indgået kompromiser med andre partier. Vi har ikke følt, at man kan fungere i dette folketing uden at bøje af, men jeg må nok sige, at med den aktive modstand mod styrelsesloven, som venstre, ikke mindst hr. Bertel Haarder, har ført sig frem med, er det skuffende, at man netop på det kulturpolitiske område i den grad har solgt sig selv i et regeringssamarbejde, som CD i øvrigt sætter pris på og i hvert fald vil give endnu et par chancer.

Nå, alligevel er der jo ikke grund til at betvivle, at partiet venstre fortsat er enig i denne sag. Spørgsmålet er så, hvor langt vi med disse synspunkter, der ligger i forslaget, vil kunne trænge ind i andre partiers rækker, først og fremmest naturligvis i socialdemokratiet. Jeg er ganske overbevist om, at mange socialdemokrater er enige med CD i, at de meget, meget demokratiske beslutningsprocesser, der er indeholdt i den gældende lov, ikke styrker fagkyndigheden, ikke styrker eller forbedrer arbejdsmiljøet, arbejdsklimaet på uddannelsesinstitutionerne og ikke er til gavn for en stor del af de studerende eller en stor del af lærerne, der jo tit nok har klaget over det overhåndtagende møderi.

Jeg har tidligere ved behandling af dette forslag refereret til den utilfredshed, der eksisterer bl. a. hos lærerne. Nu talte ministeren om, at institutionerne enstemmigt havde bedt om at få ro omkring styrelsesloven. Ministeren bemærkede dog også, at der rent faktisk havde været en del uro, og det tror jeg man er nødt til at tage alvorligt. Sidst har rektor Morten Lange, som er rektor for Københavns universitet, i en kronik i Erhvervsbladet den 17. januar 1979 peget på svagheder i den gældende styrelseslov, hvor det igen er spørgsmålet om, at nogle minoritetsgrupper indgår en eller anden mesalliance og derigennem forhindrer en fornuftig styring og et fornuftigt samarbejde. Jeg håber, at disse forhold efterhånden må gøre indtryk også i socialdemokratiet.

Vi har mere end nogen sinde brug for højt kvalificerede kandidater fra vore læresteder; derfor må fagkyndigheden styrkes, mødetiden må nedsættes, og de ikke-fagkyndiges medbestemmelse må reduceres i overensstemmelse med de tanker, der ligger i

forslaget. Naturligvis skal de studerende være medbestemmende om deres daglige forhold. Men det kan ikke være meningen, at det er studerende, der med få måneders anciennitet i det pågældende fag skal være med til at bestemme, hvad faget skal gå ud på, og hvem der skal undervise dem. Det har de studerende ingen mulighed for at bedømme, det er en narresæt.

Med hensyn til fremskridtspartiets forslag kan jeg stort set holde mig til mine bemærkninger ved de sidste behandlinger af det forslag, det er jo også en uændret genfremsættelse. Efter min mening er fremskridtspartiet meget enig med os andre i, at fagkyndigheden skal styrkes. Jeg mener fortsat, at man har grebet det forkert an. Man kan fremme denne udvikling på to måder. Enten kan man beskære repræsentationerne for de ikke-fagkyndige i de organer, det drejer sig om, eller man kan flytte beslutningsprocesserne fra de organer til andre organer og så bibeholde den repræsentation, som de studerende og de ikke-fagkyndige har. Vi har valgt den sidste løsning og tror, den er bedst. Fremskridtspartiet har valgt den første. Jeg håber, at vi, som vi plejer at sige, under udvalgsarbejdet kan få koordineret disse synspunkter.

Med hensyn til fremskridtspartiets tanker om, at det teknisk-administrative personale ikke skal være repræsenteret overhovedet, finder jeg, det er forkert. Jeg mener heller ikke, at det teknisk-administrative personale skal være med til at fastlægge overordnede mål for et studium, det er ikke det, de skal beskæftige sig med, men givet er det, at de selvfølgelig også skal have medindflydelse på deres egne daglige forhold.

Må jeg ikke til sidst sige til fremskridtspartiet – jeg har fremhævet det før –: fremskridtspartiet gør det svært for os andre at give tilslutning til deres forslag, i og med at man anvender det ordvalg, man anvender i bemærkningerne til lovforslaget. Jeg synes, fremskridtspartiet, som nu også efterhånden er blevet 5 år gammelt, må være modent nok til, at man kan afstå fra at bruge det sprog, som man hævder folket taler. Jeg kender meget få, der taler om »fuskerdilettantokrati« eller »massemedieoppustede såkaldte ungdomsoprør«. Sådant nogle mennesker omgås jeg altså ikke – det er muligvis min fejl. Jeg

[Mimi Jakobsen]

tror ikke på, det er på den måde, vi kan få et samarbejde i gang. Det virker ikke værdigt.

Ebba Strange (SF):

Som det fremgik af fru Mimi Jakobsens indlæg, er en af grundene til, at vi atter en gang skal beskæftige os med dette forslag til styrelseslovsændringer – som jeg nok tænkte – at nu er tiden inde til at drille venstre lidt. Det har man så gjort. Der er nok ingen af forslagsstillerne, der forventer, at socialistisk folkeparti pludselig skulle bakke op om disse forslag og have ændret indstilling til styrelsesloven så radikalt. Jeg kan sige med de samme begrundelser, som jeg har brugt to, tre eller fire gange før, at vi fra socialistisk folkeparti blankt afviser både fremskridtspartiets forslag og det forslag, der er fremsat af de tre andre partier.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

»Det massemedieoppustede såkaldte ungdomsoprør i 1968 skabte en folketingspanik, som affødte en uforstandig styrelseslovgivning.«

Sådan indleder fremskridtspartiet sine bemærkninger til det fremsatte styrelseslovsforslag. Hele denne holdning præger deres forslag; de tager ikke udgangspunkt i de problemer, der skal løses, men bygger alene på mistillid til de berørte gruppers evne til medindflydelse på egne forhold, hvad enten det gælder studenter, det teknisk-administrative personale eller lærere.

Det andet styrelseslovsforslag, lovforslag nr. L 84, fremsat af fru Gerda Møller m. fl., har i hovedsagen samme tendens: styringen skal centraliseres, specielt budgetlægningen skal overgives til undervisningsministeriet og de fastansatte lærere.

Vi tvivler på, at det vil blive lettere at administrere de store nedskæringer, som de højere uddannelser er pålagt, af den grund. Samtidig frygter vi for de enkelte institutters undervisnings- og forskningsfrihed. Ingen erfaringer med den hidtidige styrelseslov siger, at man kan løse modsætninger og problemer mellem de forskellige grupper blot ved at hindre visse grupper i at komme til orde.

Begge styrelseslovsforslag har meget travlt med at blande sig i, hvordan de studerende skal lade sig repræsentere i de styrende orga-

ner. Gennem snedige mindretalsbeskyttelser vil forslagsstillerne hjælpe de studerendes splittelsesorganisation Moderate Studenter frem. Vi må kraftigt vende os imod dette. Ligesom resten af befolkningen har de studerende ret til at lade sig repræsentere gennem en enhedsorganisation.

Fremskridtspartiet går endog endnu videre i den retning. De foreslår, at statstilskuddet skal tages fra studenterrådene. Så skal studenterne altså være den eneste gruppe i de styrende organer, som hverken får økonomiske eller fysiske betingelser, som støtter deres arbejde.

På f. eks. Københavns universitet har man meget store problemer med nedskæringerne i det kommende år. Der skal spares 20 mill. kr. på driftsudgifterne i 1979, og mange steder er der slet ikke midler til at gennemføre undervisningen. Dette og en lang række andre problemer – bl. a. i forhold til undervisningsministeriets ønske om at indføre kontraktforskning og adskillelse af forskning og undervisning – har ført til stor utilfredshed, for ikke at tale om den helt utilstrækkelige uddannelsesstøtte.

Nu er lovforslag nr. L 84 ganske vist identisk med lovforslag nr. L 212 i sidste samling, men, som det tidligere har været nævnt, med den ikke uvæsentlige forskel, at venstre, der tilmed dengang havde givet hr. Bertel Haarder rollen som ordfører, ikke er med i denne omgang. Det kan måske tolkes som en erkendelse hos venstre af, at problemerne på uddannelsesinstitutionerne netop er noget ganske andet end styrelseslovens praktisering. Det er præcis 9 måneder siden, hr. Bertel Haarder forsvarede lovforslaget; det er måske en glædelig begivenhed, der her er tale om, når man nu ikke er med blandt forslagsstillerne.

Forslagene har en udemokratisk karakter. DKP finder ikke den nuværende styrelseslov fuldt ud tilfredsstillende, det er stadig muligt at sikre større aktivitet og medindflydelse for lærere, TAPer og studenter, men der er også stadig gode uudnyttede muligheder i den gældende styrelseslov.

Ligesom praktisk taget alle uddannelsesinstitutioner afviste grundlaget for forslagene, da de fremkom tidligere, vil kommunisterne indtage samme holdning, og vi kan ikke støtte noget af de to forslag.

Ole Vig Jensen (RV):

Der er efterhånden taget tilløb adskillige gange til at få ændret styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner, uden at det er lykkedes endnu, og efter at vi har hørt de to regeringspartiers repræsentanter og ministeren her i dag, tyder meget på, at det heller ikke vil lykkes denne gang. Det skyldes nok ikke blot, at det indgår i regeringsaftalen, at man ikke skal gøre noget ved det, det har også andre grunde, som er forholdsvis indlysende, hvis man, som jeg nu har haft lejlighed til, har læst debatten, sidste gang spørgsmålet var fremme her i tinget. Det er der vel ingen grund til at fordybe sig yderligere i.

Vi har i øvrigt fra radikal side indtaget det standpunkt ved en række af disse behandlinger, at vi har sagt, som ministeren i øvrigt også sagde: vi må drage de nødvendige erfaringer med den styrelseslov, der blev gennemført omkring 1970, og det må ske i nogenlunde ro og under ordnede forhold.

Alligevel må vi nok erkende, at der er områder, hvor det kunne være ønskeligt at få foretaget justeringer af den gældende styrelseslov, og jeg skal da også opfordre til, at man i udvalgsarbejdet – hvor vi jo ikke i øjeblikket har nogen muligheder for at gøre os gældende, i hvert fald ikke direkte – selv om der ikke er megen udsigt til, at lovforslagene bliver gennemført, får drøftet en række af de problemer igennem, der knytter sig til de områder, hvor man ved der er problemer, og hvor der bør ske ændringer.

Jeg kan nævne problemerne omkring ansættelseskompetencen, hvor forslaget fra de tre partier opererer med, at ansættelseskompetencen skal overflyttes til lærerne eller i hvert fald til organer med et lærerflertal. Det er der vel med de erfaringer, vi har gjort, måske ikke alle steder, men ved en række uddannelsesinstitutioner, god grund til at overveje. Det er vel også rimeligt at overveje de centrale studienævns bortfald, ligesom vi synes, at det, hvad angår valgreglerne, er absolut påkrævet at få ændret forholdene. På disse punkter kan vi sige, at det, der er indbygget i dette forslag, har vi megen sympati for fra det radikale venstres side.

Men i det foreliggende lovforslag er der også klare centraliseringsbestræbelser, som vi ikke bare er betænkelige ved, men også modstandere af. Jeg vil godt sige på nuværende

tidspunkt, at det gælder bl. a. den meget kraftige styrkelse, der er af budget- og forretningsudvalgene og af de bestyrelsesråd, der skal nedsættes ved institutrådene. Vi er ikke sikre på, at det er nogen god løsning at gøre det på den måde, selv om vi godt ved, at der også knytter sig en række problemer til de meget store, de meget talstærke, organer, som skal kunne fungere og handle. Vi ved, at der er institutråd, der har helt op til 70 medlemmer, og alle kan næsten på forhånd forstå, at det ikke er et særlig handledygtigt forum at træffe beslutninger i. At man for sådanne store institutter skulle gå ned og have et bestyrelsesråd, der kun skal bestå af, hvis jeg husker ret, 6 medlemmer, er til gengæld også betænkeligt, synes jeg, fordi et så lille antal medlemmer vel ikke er i stand til forsvarligt at disponere på de mange felter, som knytter sig til netop de store institutter. Jeg mener, man måske dér burde overveje i stedet at nedsætte antallet af medlemmer i institutrådene fremfor at gøre det på den måde, at man kraftigt styrker et så lille organ, som et bestyrelsesråd her er.

Hvis det skal gøres forholdsvis kort – og det er der jo lagt op til, kan jeg høre – så synes jeg, der er god grund til i udvalget at se nærmere på nogle af disse ting, og det skal jeg da fra radikal side opfordre udvalget til at gøre. Skal vi på et senere tidspunkt medvirke til at gennemføre ændringer på styrelseslovsområdet, vil vi naturligvis også gerne have indflydelse på det, og det må vi så finde andre muligheder for.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er medforslagsstiller til det her fremsatte lovforslag, og dermed har vi givet udtryk for, at vi ikke mener, den nugældende styrelseslov fungerer tilfredsstillende.

Det var fornøjeligt at høre, hvordan hr. Ole Vig Jensen nu også klart erkendte, at der var nogle problemer, vi skulle tage fat på.

Da lovforslaget er en genfremsættelse af et lovforslag fra sidste folketingssamling, er indholdet jo ikke nyt for tingets medlemmer, og jeg skal kun fremkomme med ganske få bemærkninger til selve lovforslaget. Men det kan måske være rimeligt at minde om, at kristeligt folkeparti allerede i efteråret 1974 sammen med centrum-demokraterne fremsat-

[Chr. Christensen]

te forslag til ændring af lov om styrelsen af de højere uddannelsesinstitutioner med henblik på en ændring vedrørende studienævn og studienævns kompetence samt nedlæggelse af centralstudienævne. Det er altså ikke en ny tanke, men en tanke, som vi med glæde konstaterer vinder større og større gehør.

Begrundelsen for forslaget dengang var frygten for niveausænkning, den manglende alsidighed i undervisningen og den tiltagende politisering af undervisningen. I et senere fremsat forslag til folketingsbeslutning af oktober 1975, hvor desuden venstre og de konservative var medforslagsstillere, foreslog vi derudover ændring af valgeregler og tilskudsordninger for de studerendes forsamlinger i retning af at sikre mindretallene rimelige vilkår, men kun ændringen af tilskudsordningen blev gennemført her i tinget.

I maj 1976 gav vi igen her i tinget sammen med et flertal udtryk for, at styrelsesloven ikke fungerede tilfredsstillende, og på den baggrund gav vi tilslutning til at nedsætte det hurtigtarbejdende rektorudvalg, hvis opgave bl. a. var at vurdere den nugældende styrelseslov og komme med forslag til ændringer af den. Det var vor opfattelse, at det nedsatte rektorudvalg udførte et virkelig godt stykke arbejde, der med de ændringsforslag, mindretallet stillede, lå tæt på vore synspunkter. Det er derfor ganske naturligt, at disse mindretalsforslag ligger til grund for det her fremsatte lovforslag.

Målsætningen med det lovforslag, der nu ligger, er for vores vedkommende først og fremmest at styrke de højere læreanstalters faglige niveau. Man kan vel sige det sådan, at skal vi genskabe det faglige niveau, vore højere læreanstalter havde før 1970, er det absolut nødvendigt at ændre kompetenceforholdene mellem studienævne og centralstudienævne på den ene side og de højere styrende organer på den anden side i retning af større indflydelse til fastansatte lærere, professorer og rektorer. Desuden vil det være ønskeligt at opnå en effektivisering af forretningsgangen på læreanstalter, så at der spildes færre timer ved overflødige møder. Endelig er det også nødvendigt at hindre eller vanskeliggøre forskellige former for politisk misbrug og overgreb ved hjælp af den nugældende styrelsesordning.

Det er efter kristeligt folkepartis opfattelse godt, at de uddannelsessøgende har fået

medbestemmelse på vore læreanstalter, fordi medbestemmelse normalt trækker større ansvarsfølelse med sig fra de engageredes side. Men når dette er sagt, så vil jeg også godt sige, at vi ikke er overbeviste om, at det er i de uddannelsessøgendes og samfundets interesse, at de uddannelsessøgende i de organer, der fastlægger form, omfang og indhold af studier og eksaminer, skal pålægges ansvaret for selv at fastsætte de krav, de skal honorere til eksamen. De unge studerende er i en presset situation økonomisk og tidsmæssigt, og dette kan give modstående synspunkter mellem de studerende, lærerne og det omgivende samfund, hvilket kan være meget uheldigt.

Skal vi fastholde det høje faglige niveau, og det skal vi, så er det nødvendigt med en omlægning af kompetenceforholdene, som jeg sagde før, i retning af større indflydelse til undervisningsanstaltens lærere og ledelse med hensyn til uddannelsernes målsætning, indhold, omfang og eksamensafholdelse. Jeg tror, at det fremsatte forslag kan bidrage hertil.

Når to partier indgår i et regeringssamarbejde for at gennemføre nogle bestemte målsætninger, er det naturligt, når disse partier bygger på et helt forskelligt grundlag, at det enkelte parti kan være nødt til at henlægge bestemte opgaver, så længe dette samarbejde vedvarer. Det er en ærlig og redelig sag. Det er derfor skuffende, når venstres repræsentant her nu afviser det forslag, der ligger her. Jeg vil tillade mig at tro, at det var en fortællelse. Jeg tror, folkestyret vil være bedst tjent med, om man redeligt og ærligt vedstod over for befolkningen, at man har indgået et forlig, der medfører de og de forpligtelser – i denne sag en forpligtelse til ikke at fremme forslag, som det andet parti ikke kan fremme. Jeg går ud fra, at venstre ikke har skiftet holdning med hensyn til dette forslag, men stadig væk står bag det, og at afvisningen skal opfattes på den måde, at det er på grund af regeringens aftaler, det ikke kan støttes på nuværende tidspunkt fra venstre.

Vi er tilhængere af, at de højere læreanstalter bevarer deres selvstyre. Da det af fremskridtspartiet fremsatte forslag til forbedring af styrelsen af universiteter m. v. angriber dette selvstyre, kan vi ikke medvirke til dette forslags gennemførelse.

Alfred Hansen (DR):

[Alfred Hansen]

Retsforbundet mener ikke, at den nuværende styrelseslov har afsløret særlig mange åbenbare fejl og mangler. Jeg vil dog sige, at lovforslag nr. L 84 er betydelig mere moderat og realitetspræget end de tanker og intentioner, der ligger bag lovforslag nr. L 98, som fremskridtspartiet har fremsat.

Jeg synes, lovforslag nr. L 84 danner et godt grundlag for en seriøs drøftelse i udvalget, og jeg vil da gerne her afsløre, at der er visse dele af forslaget, som vi fra retsforbundets side godt kunne tænke os at støtte. Her tænker jeg bl. a. på det forhold, som nævnes i bemærkningerne til lovforslaget på side 6, hvor man henviser til den faktiske repræsentation i forhold til de faktiske stemmetal for Moderate Studenter i Århus og København. Det virker på mig som en slags spærregel. Det vil vi gerne fra retsforbundets side være med til at ændre på. Det gjorde jeg også opmærksom på, sidste gang et tilsvarende forslag var til behandling her i tinget. Det må nu engang være sådan i et demokratisk samfund, at de stemmetal, der bliver afgivet på de enkelte kandidater, også smitter af på den faktiske repræsentation i diverse udvalg.

Dette område plus andre områder i forslaget har retsforbundets sympati, men som helhed kan vi ikke støtte lovforslag nr. L 84.

Lovforslag nr. L 98 skal jeg ikke ofre mange bemærkninger på, men blot knytte den kommentar til, at det er jo ganske interessant at se, at netop fremskridtspartiet, som gang på gang har ført en hetz mod akademikere, mod lærere, mod offentligt ansatte som nogle uduelige væsener, nu pludselig tager dem frem i lyset. Det fremgår ganske klart af den foreslåede ændring af § 16, stk. 3, hvor man nu foreslår, at mindst 55 pct. af medlemmerne skal vælges af de heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og lærere, mens 20–25 pct. vælges af de studerende og resten af de deltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og lærere. Altså den samfundsgruppe, som nok mest af alle har været ofre for den hetz, fremskridtspartiet har udfoldet, tager man nu frem som de eneste, der er i stand til at skabe ro og system i tingene. Og rengøringsdamen og det teknisk-administrative personale, som jo ved passende lejligheder hentes frem som dem, der virkelig bærer samfundet, må nu efter fremskridtspartiets mening styrtes ud over afgrundens rand. Det afslører den manglende sam-

menhæng i fremskridtspartiets politik, nu ikke bare på det økonomiske område, men også på det uddannelsesmæssige område og på mange andre felter.

Jeg behøver vist ikke yderligere at understrege, at vi er meget negativt indstillet over for forslaget, og vi agter at stemme imod det, hvis det skulle komme til afstemning her i salen.

Steen Folke (VS):

Genfremsættelsen af disse to forslag er heldigvis tidsspilte. VS afviser dem begge og henviser til, hvad vi tidligere har sagt om de to forslag. Da Morten Lange-udvalget kom med sit forslag til forringelse af styrelsesloven, blev det mødt med en massiv afvisning fra de højere uddannelsesinstitutioner og fra både studenter, TAPer og lærere. På den baggrund måtte ministerens forgænger skrinlægge planerne om at udhule demokratiet ved de højere uddannelsesinstitutioner.

Genfremsættelsen i dag er blot et slag i luften. Det taktiske spil mellem det borgerlige trekløver og det visnede fjerde kløverblad interesserer os uendelig lidt.

Fru Mimi Jakobsen påberåbte sig hr. Morten Lange i sin motivering for ønsket om de foreslåede ændringer i styrelsesloven; også jeg læste hans minikronik i Erhvervsbladet med stor interesse, men jeg synes nok, den var noget pinlig for skribenten. Da Morten Lange første gang blev vraget ved et rektorvalg ved Københavns universitet, blev valgreglerne lavet om, sådan at valget blev indskrænket til de få udvalgte i konsistorium, fakultets- og fagråd; det skulle nok give ham en bedre chance. Men nu har et flertal af de således stemmeberettigede ikke desto mindre endnu en gang tilladt sig at vælge en anden rektor end Morten Lange. Det er for galt, så må styrelsesloven sandelig laves om – jeg forstår godt Morten Lange: hvis demokratiet bliver misbrugt af små militante mindretal, som oven i købet tillader sig at udgøre et flertal, til at vælge de forkerte personer, så må det laves om; det må alle ansvarlige kræfter kunne forstå.

Lindinger (EP):

Jeg havde personlig den glæde at læse til arkæolog, mens man havde studenteroprøret, som man nu kalder det, så jeg fik jo dengang

[Lindinger]

tingene på nærmeste hold. Jeg er lidt skuffet over, at forslagsstillerne til disse to lovforslag faktisk efter min mening misbruger tingets tid, for de må vide, at der ikke er skygge af chance for at få disse forslag igennem. Men naturligvis kan det altid være nyttigt med en debat.

Jeg vil derfor gerne i stedet efterlyse nogle justeringer, som også den radikale ordfører her for et øjeblik siden var inde på nok kunne være fornødne, og faktisk henstille til regeringspartierne, at man tænker lidt på at få forbedret fagkyndigheden og muligvis også valgreglerne – to ting, der for øvrigt også hænger sammen.

Derfor kan erhvervspartiet ikke støtte de foreliggende forslag, men håber på, at man fra regeringens side vil fremkomme med noget, der har en reel mulighed for at blive gennemført i tinget.

Fjerde næstformand (Melchior):

Ordføreren for forslagsstillerne til lovforslag nr. L 84 om ændring af lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner, fru Gerda Møller, har ordet.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil gerne sige følgende i anledning af de bemærkninger, der har været om, at det skulle være tidsspilde, at forslagsstillerne har fremsat dette forslag. Forholdet er det, at vi havde forslaget til behandling sidste år, men det nåede kun en førstebehandling, og vi vil gerne have, at det kommer igennem en seriøs udvalgsbehandling, fordi vi mener, som jo også mange har givet udtryk for her – også ministeren – at der kan være bestemmelser i den styrelseslov, vi har nu, som kunne trænge til en anden udformning. Når hr. Lindinger siger, det er justeringer, der trænges til, vil jeg gerne sige, at det ikke er et nyt styrelseslovforslag, vi fremsætter. Det har vi gjort én gang, og da det blev afvist, sagde vi til os selv: nå, men så sætter vi os ned og udarbejder forslag til ændringer, forslag, som man kan tage op enkeltvis, hvis der kan blive flertal for det – og det er der jo noget der kunne tyde på, at dømme efter visse ordførertaler, i hvert fald kan der blive stor opbakning bag dem – og disse forslag kan man så stemme på. Vi har faktisk fremsat 15 forslag om æn-

dringer, derimod har vi ikke fremsat forslag til en helt ny styrelseslov.

Så siger ministeren, at man bør være imodkommende over for institutionernes ønske om ro til at høste deres erfaringer med den nugældende lov. Ja, nu har loven jo altså virket længe, og selv om disse institutioners ledelse – konsistorierne først og fremmest – har ønsket ro, så ved vi jo godt, vi, der færdes i undervisnings- og uddannelseskredse til hverdag, at der er mange, mange problemer på vore universiteter og højere læreanstalter, og når det endnu går, er det, fordi mange af dem, der sidder der, er dygtige nok til at skubbe problemerne ind under gulvtæppet, men en skønne dag buler gulvtæppet så meget, at man ikke kan undgå at trække problemerne frem i dagslyset og prøve på at få dem løst, og det er altså det, vi prøver på at få gjort med dette forslag.

Derfor kan jeg også sige til fru Ebba Strange, at vi ikke har genfremsat forslaget for at drille venstre, hvorfor skulle vi dog det? Vi kan beklage, at venstre ikke er medforlagsstiller denne gang, og jeg kan tilslutte mig de bemærkninger, hr. Chr. Christensen kom med om, at der foreligger en aftale mellem de to regeringspartier om, på hvilke områder det ene og det andet parti må give køb. Derfor bed jeg også mærke i hr. Brøndlund Nielsens udformning af sit meget korte indlæg, hvor han sagde: »på nuværende tidspunkt«.

I den forbindelse kan jeg sige til fru Gertrud Stjernholm Nielsen, at hun ikke skal glæde sig så meget, for hun mente, at det, at venstre ikke var forslagsstiller, betød et fremskridt. Nej, venstre har ikke skiftet mening, det ved jeg også fra samtaler med bl. a. forslagsstilleren, hr. Bertel Haarder. De har ikke skiftet mening, og i det øjeblik det nuværende regeringssamarbejde holder op – hvad jeg da håber det gør inden for en overskuelig tid – har vi venstre tilbage som medarbejder på den front, vi andre står på.

Så vil jeg benytte lejligheden til at takke dem af ordførerne, som gav tilslutning til visse punkter. Jeg har nævnt, at selv ministeren mente, der var bestemmelser, som kunne udformes anderledes, men jeg var vældig glad for hr. Ole Vig Jensens indlæg, hvor han også indrømmer, at der er områder, der trænger til justeringer. Han talte om lærernes kompetence, som vi jo nu rykker op, og han

[Gerda Møller]

talte om, at de centrale studienævne måtte være noget overflødige. Forslagsstillerne mener netop, at disse indirekte valgte centrale studienævne er helt og aldeles overflødige, og det er derfor, vi foreslår dem afskaffet, idet vi samtidig foreslår, at den kompetence med hensyn til det faktiske indhold af studierne og ansættelsesforholdene, som i dag ligger i de nuværende studienævne, flyttes op til fakultets- og fagråd. Så kan det jo være, vi kan blive enige om den ændrede kompetencefordeling, som hr. Ole Vig Jensen var inde på, for i disse fakultets- og fagråd bliver sammensætningen efter vores forslag mellem lærere, studerende og TAPer 3:1:1, hvor forholdet i studienævnene i dag er det, at de studerende har halvdelen af pladserne.

Jeg er også glad for, at både retsforbundet og det radikale venstre ville se på valgereglerne, for der er ingen tvivl om, at de valgeregler, vi har i dag, volder store problemer. Vi har tidligere med et af vore forslag om ændringer fået pillet nogle ting ud, og også den daværende undervisningsminister ønskede at få nogle ting justeret. I det lovforslag, som blev vedtaget, opnåede vi en vis landvinding på valgreglernes område, men vi synes ikke, landvindingen var stor nok med hensyn til at beskytte mindretallene. Forholdstalsmåden som princip, som vi foreslår med dette lovforslag, mener vi sikrer en mere retfærdig repræsentation af de studerendes synspunkter, og ved at afskaffe de studerendes adgang til at kræve områdeopdeling forhindrer man samtidig muligheden for at omgå forholdstalsvalgmåden, som vi har fremlagt beviser for tidligere er sket, og de studerende bliver fri for – og det er noget meget afgørende for os – det store arbejde med at samle alle de mange underskrifter.

Vi mener i modsætning til hr. Steen Folke, at vi igennem disse regler sikrer både retfærdige og demokratiske valg. Alle stemmer bliver lige meget værd ved mandatfordelingen, og alle stemmer kommer i betragtning ved mandatfordelingen.

Da alle har talt kortere, end de havde lov til, kunne jeg stort set have nøjedes med at henvise til, hvad både hr. Bertel Haarder og jeg selv sagde ved førstebehandlingen i foråret, og det vil jeg også holde mig til. Jeg vil kun lige præcisere, fordi det ikke er sket hidtil, at forslaget for det første går ud på at styrke fagkyndigheden, for det andet at ef-

ektivisere styrelsesarbejdet og for det tredje at indføre forholdstalsvalgmåden som et princip.

Vi betragter, som jeg sagde tidligere, vores forslag som et forhandlingsoplæg, og jeg vil gerne sige til hr. Ole Vig Jensen, at selv om det radikale venstre i øjeblikket ikke er med i udvalget, kan vi sagtens tale sammen uden for udvalget, og vi vil gerne i så vid udstrækning som overhovedet muligt tage hensyn til de synspunkter, det radikale venstre har på de områder, hr. Ole Vig Jensen har nævnt, for jeg tror ikke, der er megen uenighed imellem forslagsstillernes og det radikale venstres synspunkter. På den måde kan vi få lidt kompensation for, at vi ikke rigtig har venstre med i øjeblikket; det ville da være meget dejligt.

Hvad angår sigtet med fremskridtspartiets lovforslag, kan vi ikke være uenige. Vi ønsker også, som det er fremgået af, hvad jeg har sagt her, både en styrkelse af kvalitetsniveauet og en effektivisering af styringen. Hvis vi skal sikre, at vore universiteter igen kommer til at fungere rimeligt, er det åbenbart, at der er behov for ændringer. Vi er ikke enige med fremskridtspartiet i alle detaljer i deres lovforslag – der er flere centrale punkter, vi ikke kan støtte – men vi vil da gerne se på det under udvalgsarbejdet, og vi håber, vi får et fornuftigt udvalgsarbejde.

Efter at have talt på forslagsstillernes vegne vil jeg gerne lige sige et par ord som konservativ ordfører – ja, det sidste var for resten også som konservativ ordfører. Det lovforslag, vi her har behandlet, har primært drejet sig om universiteternes interne forhold, og vi har i den forbindelse gjort os visse overvejelser i den konservative gruppe. Hvis vi kommer i den situation – hvad jeg tror vi må komme inden så forfærdelig længe – at hele styrelsesloven bliver taget op til revision, skulle vi måske se på spørgsmålet om oprettelse af et administrativt organ imellem undervisningsministeriet og de højere uddannelsesinstitutioner. Jeg forstår, at det er noget, man tidligere har talt om her i folketinget – jeg tror, det var under den radikale undervisningsminister Helge Larsen – og jeg ved i hvert fald, at den daværende konservative ordfører, Knud Bro, var meget interesseret i, at der kunne blive oprettet en slags kanslerembede, fordi man mener, der kunne være behov for en stærkere koordinering,

[Gerda Møller]

end der er i øjeblikket. Det behov tror vi er voksende, jo mere den højere uddannelse udbygges – og der er jo sket meget inden for den højere uddannelse i de sidste år – og derfor finder vi, at tanken er værd at overveje. Jeg ved, de har sådan en kanslerordning i Sverige. Nu plejer vi inden for det konservative folkeparti ikke at være så begejstrede for, hvad de foretager sig i Sverige på uddannelsesområdet – dog har vi glædet os over, at de i den sidste tid har lagt linjen om mere i den retning, vi selv går ind for, både med hensyn til den højere uddannelse og med hensyn til folkeskolen – men det kunne da være interessant til sin tid at få set på, hvorledes den ordning har virket i Sverige.

Fjerde næstformand (Melchior):

Ordføreren for forslagsstillerne til lovfor-
slag nr. L 98 om forbedring af styrelsen af
universiteter m.v. har ordet.

Wissing (FP):

Det af fremskridtspartiet fremsatte forslag til lov om forbedring af styrelsen af universiteterne er som allerede nævnt en genfremsættelse af vores tidligere lovforslag, L 172 fra 26. april 1977 og L 55 fra 18. oktober samme år. Som ved disse forslag er der også denne gang tale om et reduceret lovfor-
slag, idet fremskridtspartiet tidligere har fremsat et betydelig mere gennemgribende forslag til ændringer af styrelsesloven for de højere uddannelser.

Når forslaget genfremsættes på nuværende tidspunkt, skyldes det, at andre partier på ny har rejst debatten om styrelsesloven ved fremsættelsen af lovfor-
slag nr. L 84, som også er til behandling her i dag. I den forbindelse ønsker vi fra fremskridtspartiets side at gøre opmærksom på, at også vi har et alternativt forslag til, hvordan styrelsen af universiteterne og de højere læreanstalter bør være.

For det første vil vi fremføre, at de aspekter af de højere uddannelser, som stadig væk må anses for kritisable, efter vores mening så afgjort har deres oprindelse i den alt for store studenterindflydelse, og derfor fastholder vi som noget meget væsentligt, at vi ønsker at få ændret sammensætningen af såvel konsistorium som af studienævnene. Her foreslår vi derfor, at der i disse skal være et klart

flertal af de heltidsbeskæftigede lærere og videnskabelige medarbejdere.

Samtidig gør vi endnu en gang opmærksom på, at vi stadig væk finder det teknisk-administrative personales repræsentation i såvel konsistorium som institutråd for malplaceret. Som det er nu, forholder det sig faktisk sådan, at det teknisk-administrative personales indflydelse på universiteternes styrelse er større end den indflydelse, folketinget har, eller rettere sagt reelt ikke har. Det skyldes bl. a., at vi her støder på en af den højere uddannelses hellige køer: oprettholdelsen af et selvstyre, der gør hvert enkelt universitet til en stat i staten.

Efter fremskridtspartiets opfattelse er universiteterne en del af det danske samfund, og de kan derfor ikke stille krav om nogen form for særbehandling. Tværtimod må samfundet, med de enorme ressourcer der ofres på de højere uddannelser, stille krav om, at disse ressourcer udnyttes på den mest hensigtsmæssige måde.

Derfor foreslår vi bestemmelsen om, at fakultetsrådene selv træffer afgørelse om fordelingen af de tildelte ressourcer imellem de enkelte fag, institutter og studienævn, ophævet. Det vil betyde, at den økonomiske kompetence fastlægges på bevillingsmæssigt normal måde, hvilket indebærer, at folketinget får mulighed for at udøve den afgørende kontrol, idet ansvaret herefter vil kunne placeres hos ministeren.

I den forbindelse ønsker vi også rektor og prorektor udnævnt af undervisningsministeren, idet de som statsmagtens administratorer bør udnævnes som andre styrelseschefer. Det vil højst sandsynligt også betyde en større kontinuitet for ledelsen af universiteterne.

Om de hændelser, der hidtil er sket ved de indtil nu afholdte rektorvalg, og med de sikkert fremtidig forekommende flere overraskelser af samme slags kunne det efter vores mening betyde en mærkbar forbedring ikke alene for universiteterne selv, men også for samfundet og dermed også for forholdet mellem højere uddannelsessteder og det øvrige samfund.

Om de kommentarer, der i dag er fremkommet til vort forslag, kunne jeg sige, at det skal gøres forholdsvis kort, for det er der åbenbart lagt op til, for at citere et af indlægene her fra talerstolen, men der er dog et par indlæg, jeg lige vil kommentere.

[Wissing]

For det første sagde fru Gertrud Stjernholm Nielsen, at vi bygger vores forslag på mistillid. Så er forslaget i hvert fald ikke læst i den ånd, vi har skrevet det i. Vi bygger vores forslag på, at vi har en tro på, at det er de højest uddannede, der har den største viden, og at det derfor er de højest uddannede, som skal have den største indflydelse på vores universitetets styrelse.

Specielt om det lille hib til vores forslag om, at studenterrådene ikke skal have offentlige tilskud, kan jeg sige, at heller ikke efter vores mening repræsenterer studenterrådene alle de studerende.

Hr. Alfred Hansen brugte meget stærke ord om fremskridtspartiets forslag. Han talte om ofre for en påstået hetz, men nævnte ikke noget om, hvad disse ofre havde gennemgået. Så sagde han, at det teknisk-administrative personale, med vores ønske om at de ikke skal være repræsenteret, nu skal styrtes ud over afgrundens rand. Nej, det er ansat personale, som vi vil henvise til at fremføre deres synspunkter i samarbejdsudvalg, ligesom det foregår inden for en lang række andre virksomheder.

Om det af de konservative, centrumdemokraterne og kristeligt folkeparti fremsatte forslag til ændring af styrelsesloven vil jeg sige, at det har flere lighedspunkter med vores eget forslag. Hr. Chr. Christensen var dog inde på, at der var én stor undtagelse, og det var universiteternes selvstyre. Det ønsker hr. Chr. Christensen fortsat bevaret, og det er rigtigt, at dér har fremskridtpartiet en noget anden opfattelse.

Fru Mimi Jakobsen var inde på, at der er forskel, ikke så meget i opfattelserne som i de midler, der skal bruges for at ændre styrelsesloven. Det er rigtigt, som det også blev sagt af fru Gerda Møller, at vi ikke er så uenige om sigtet, men nok om visse detaljer.

Uanset den kritiske indstilling til vort forslag, som er kommet til udtryk her i dag, vil jeg gerne fastslå, at en helt afgørende målsætning for fremskridtspartiets politik på dette område er, at vore universiteter og højere læreanstalter skal fungere på en sådan måde, at det er uddannelsesmæssigt og videnskabeligt forsvarligt og hæderligt. Fra fremskridtspartiets side vil vi derfor fortsat arbejde for at få skabt en anden og bedre styrelseslov.

(Kort bemærkning).

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Fru Gerda Møllers bemærkninger om min beskrivelse af venstres rolle i denne sag kunne tolkes som udtryk for naivitet hos kommunisterne. Beskrivelsen var nu ironisk ment, og jeg vil da kun beklage, hvis det ikke kom tydeligt nok frem.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Fru Gerda Møller citerede i begyndelsen af sit indlæg mig for at have sagt, at jeg mente, der trængtes til ændringer i styrelsesloven. Den bemærkning vil jeg gerne have lov at redressere. Det, jeg sagde, var, at jeg kunne tilslutte mig, at der kan være bestemmelser i den nugældende styrelseslov, som eventuelt kunne udformes anderledes, hvis vi i dag skulle vedtage en styrelseslov. Derfra og til at sige, at der er et påtrængende behov for ændringer, er der dog et stykke vej, og det er i hvert fald ikke det sidste synspunkt, jeg står for.

Jeg kan tværtom føje til, at det er ministeriets indtryk, at styrelsesloven er ved at blive indarbejdet, at tingene stort set fungerer, og at der er ro på institutionerne.

Så vil jeg gerne føje en enkelt bemærkning til i forbindelse med noget, hr. Ole Vig Jensen sagde, og jeg gør det med fare for at blive beskyldt for, at jeg vil blande mig i et udvalgsarbejde, et udvalgsarbejde, jeg hverken har ret eller den bitterste lyst til blande mig i. Men jeg vil alligevel gerne give udtryk for, at hvis der skal være mening i at give institutionerne ro til at få erfaringer, er det næppe så forfærdelig frugtbart, at folketinget allerede nu tager stilling til en række af de problemer, der er rejst. Det må dog være rimeligt at give institutionerne mulighed for at bearbejde deres erfaringer og ytre sig om deres erfaringer på den baggrund, før vi i dette hus lægger os fast. Det kunne dog tænkes, at vi blev klogere eller i hvert fald mere erfarne af at lytte til tingene, før vi beslutter os om dem.

Gerda Møller (KF):

Det kunne være meget besnærende at følge det, som undervisningsministeren nu siger om, at disse institutioner skal have ro til at lytte og gøre deres erfaringer. Ja men er ministeren da slet ikke vidende om, at det ikke er mere end ca. 3 år siden, at disse institutio-

[Gerda Møller]

ner selv var med til at se på en ny styrelseslov? Der blev jo under den tidligere undervisningsminister nedsat et udvalg med ikke mindre end de fem rektorer som de førende medlemmer, og det var dem, der lavede et udkast til en ny styrelseslov, et udkast, som desværre ikke blev vedtaget. Det er jo egentlig de bedste ting i dette udkast, der ligger til grund for lovforslag nr. L 84, så det dér med ro ved jeg såmænd ikke rigtig hvor højtideligt man skal tage.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Melchior):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Melchior):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget om off. arbejder (19/1 79):

Udtræder: Knud Lind

Ny stedf.: Nauerby

Markedsudvalget (19/1 79):

Udtræder: Jørgen Junior

Ny stedf.: Thomas Thomsen

Socialudvalget (19/1 79):

Udtræder: Jørgen Junior

Nyt medlem: Thomas Thomsen

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 23. januar kl. 13.00.

Angående dagsordenen henviste fjerde næstformand til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste fjerde næstformand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 13.03
